

LIEPĀJAS
27. STARPTAUTISKĀ
ZINĀTNISKĀ KONFERENCE

LZP reģistrācijas numurs Nr. Izp-2019/1-0278

Dezinformācijas izplatīšanās tīkli un lietotāju emocijas sociālajos medijos

Mārtiņš Pričins

Latvijas Universitāte

2021. gada 11. marts

- Informācija – novērtētu zināšanu un datu kopas, kas ir pieejamas un kopīgojamas komunikatīvo aktoru (dalībnieku) vidū problemātiskā situācijā (*Kim & Grunig, 2011*)
- Maldinoša (*misleading*) informācija – izveidota vai izplatīta bez manipulatīviem vai ļaunprātīgiem nodomiem (*UNESCO, 2018*).
- Dezinformācija – «apzināti (bieži organizēti) mēģinājumi apmulsināt vai manipulēt» (*UNESCO, 2018*) ekonomisku vai politisku iemeslu dēļ vai vienkārši izjaucot publiskās komunikācijas procesus.

- Dezinformācija ietver visa veida nepatiesu, kļūdainu vai maldinošu informāciju, kas ir izstrādāta, prezentēta un reklamēta ar nolūku radīt kaitējumu sabiedrībai vai gūt peļņu. (Eiropas Komisijas Augsta līmeņa Ekspertu grupa, 2018).
- 3 kritiskie kritēriji:
 1. Maldināšana
 2. Kaitējuma potenciāls
 3. Nodoms nodarīt kaitējumu
- Kritēriji izslēdz:
 - maldinošos (deceptive) vēstījumus, kas var radīt kaitējumu bez izplatītāju ziņas (misinformation).
 - Nemaldinošos vēstījumus, kas paredzētas, lai kaitētu citiem (piem, aizspriedumi par rasi, seksuālo vai dzimumu identitāti).

Sociālo mediju platformas

- Dezinformācijas izplatīšana sociālo mediju platformās ir kļuvusi par kritisku sabiedrības interešu problēmu.
 - Politiski un ekonomiski motivēti aktori platformas izmanto, lai izplatītu **propagandu, naida runu un sazvērestības teorijas**.
 - Pilsoņi tiek pārpludināti ar ļoti polarizējošiem ziņojumiem un troļļu retorikas koordinētiem mēģinājumiem manipulēt ar sabiedrisko domu.
 - Ārzemju aģenti, interešu grupas, uz peļņu balstīti aktori savās kopienās dalās ar sensacionāliem vēstījumiem, «clickbait» saturu un augsti politizētās ietekmes kampaņām.
- Savienojumā ar uzticības līmeņa kritumu plašsaziņas līdzekļiem un valsts institūcijām, pieaug bažas par dezinformācijas ietekmi uz sabiedrību.

- 2018.gadā Eiropas Savienības valstu Mediju plurālisma monitoringa ziņojums:
 - Satura agregatoriem un sociālajām platformām ir dominējošs stāvoklis un ietekme uz ziņu veidošanas un izplatīšanas nozari, kā arī auditorijas paradumiem.
 - Izaicinājumi: algoritmi, mākslīgais intelekts un automatizācija (informācijas ražošana un izplatīšana).

Metodoloģija

- Facebook lapu kontentanalīze
 - Facebook analīzes rīks CrowdTangle
- Izvēlētais laika periods:
 - 12.marts 2020 – 11.marts 2021
- Pētījuma objekts: FB lapas, kurās identificēta dezinformācija
- Pētījuma priekšmets: FB dezinformācijas ierakstu izplatīšanās tīkls un lietotāju emocijas

Tīkls (12.marts 2020 – 11.marts 2021)

Page Name	Total Interactions	Interaction Rate	Avg. Posts Per Day	Views on Owned Videos	Page Followers	Growth % and #
Average Total	30,179.27	1.651%	0.90	554,404.09	4,572.09	0%
 Gaismas Timeklis	147,832	2.919%	0.93	2.47M	19,193	+81.99% +8,647
 Sabiedriskie Satversmes Sargi	123,544	3.485%	0.79	3.18M	12,252	—
 Brīvības Platforma	21,282	2.944%	0.86	168,210	2,276	—
 MainamPasauli - News	11,679	0.593%	3.21	33,664	1,518	—
 Janis Plavins Page	10,778	0.261%	2.08	9,356	5,372	—
 Latvijas Alternatīvās Informācijas Medijs	8,914	1.753%	0.98	105,330	1,645	+50.50% +552
 Patiesība par 5G	3,578	2.095%	0.16	104,892	3,140	+12.99% +361
 CTUZS Aldis Ramma	3,319	1.916%	0.83	4,989	522	—
 Gaismas Timeklis 2	1,046	2.191%	0.11	17,829	1,141	—
 Platforma	—	—	—	—	2,164	—
 Brīvības Platforma 2021	—	—	—	—	1,070	—

Lietotāju interakcija dažādos ierakstos (12.marts 2020 – 11.marts 2021)

INTERACTIONS PER POST

93

TOTAL INTERACTIONS

349.6K

TOTAL POSTS

3.7K

POST TYPE

INTERACTIONS PER POST

Photos

33

Links

22

Statuses

291

Facebook Videos

147

Facebook Live

363

YouTube Videos

18

Other Videos

56

Lietotāju interakcijas un emociju dalījums (12.marts 2020 – 11.marts 2021)

TOTAL INTERACTIONS

349.6K

AVG. MONTHLY INTERACTIONS

25.6K

MONTHLY INTERACTION RATE

8.58%

INTERACTION TYPE

TOTAL

%

Likes

111.0K

31.74%

Comments

53.2K

15.21%

Shares

156.5K

44.76%

Angry

6.5K

1.85%

Haha

5.3K

1.50%

Wow

4.7K

1.35%

Sad

3.0K

0.87%

Love

7.5K

2.15%

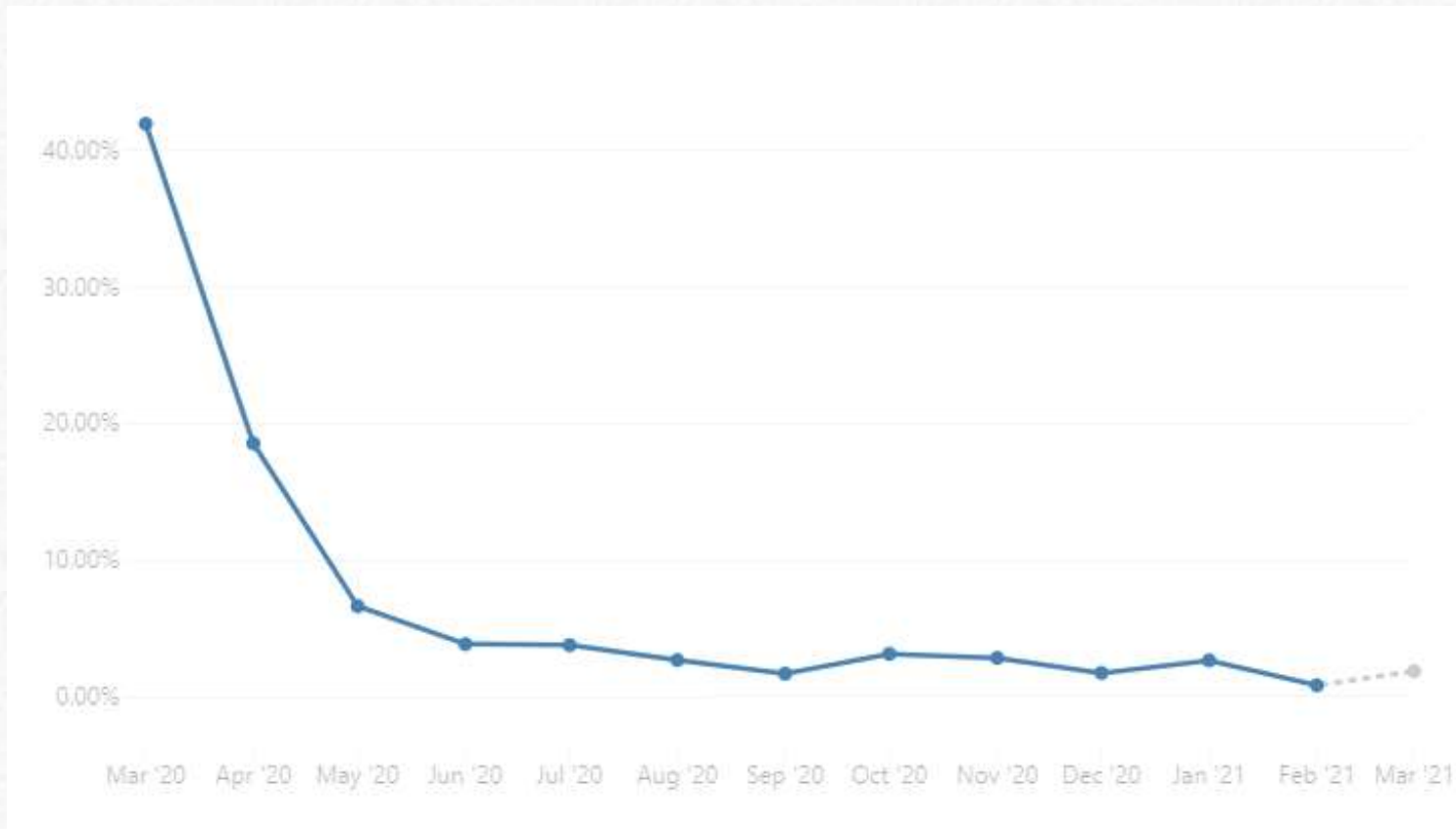
Care

2.0K

0.56%

Interakcijas izmaiņas (12.marts 2020 – 11.marts 2021)

Dezinformācijas lapu sekotāju dinamika (12.marts 2020 – 11.marts 2021)

Statistika un atgriezeniskā saite

Raidījums «Brīvvalsts TV» (kopš 15.02.2021)

- 4 raidījumi
- Kopumā veikti 19 ieraksti 9 lapās
- 2 098 interakcijas

Diskusijai

- Maldīgas informācijas izplatīšanās tīkls un sekotāju skaits pieaug, taču platformas darbības izmaiņas apgrūtina un ierobežo satura izplatīšanos.
- Dezinformācijas pētniecības izaicinājums ir informācijas fiksēšana reāllaikā. Izdzēstā informācija (komentāri, ieraksti, lapas) netiek iekļauta rīka analīzē.
 - Apakšproblēma: netīkamas informācijas bloķēšana

Paldies par uzmanību!

Saziņai: martins.pricins@lu.lv